

Nye koncepter for inkluderende rådgivning i økologisk planteavl

Du kan først for alvor bidrage med viden, når du kender din modtagers viden. Netop implementering i praksis og effektivisering af faglig kommunikation har været omdrejningspunktet for en nylig afholdt workshop om næringsstoffer i økologisk planteavl, afholdt i regi af forskningsprojektet NutHy

RÅDGIVNING

AF HELENE ULLER-KRISTENSEN

På trods af stor viden om optimering af dyrkningsmæssige forhold i økologisk planteproduktion, er udbytterne i praksis ofte langt under potentialet. De væsentligste forklaringer er, at næringsstoffernes tilgængelighed ikke er ordentligt afstemt med planternes behov på grund af manglende fokus på enkelt næringsstoffernes betydning eller en ringe synkronisering med afgrødernes behov, desuden mangler mange brug tilstrækkelige næringsstofdokumenter; endelig er der den forklaring, at den allerede eksisterende viden ikke er tilstrækkeligt implementeret i praksis.

10. oktober inviterede Organic RDD-projektet NutHy landmænd og konsulenter til en workshop på Foulum, Aarhus Universitet, AU, om, hvordan udbytter og ressourceeffektivitet i økologisk planteproduktion kan øges via en målrettet og helhedsorienteret optimering af næringsstofforsyning og effektiv implementering i praksis. NutHy søger at give nye koncepter for inkluderende rådgivning og formidling, som tilpasses modtagernes behov. Her tænkes på interaktioner mellem landmænd, rådgivere og forskere, som skal bidrage til mere effektiv implementering af viden i praksis og feedback til rådgivere og forskere.

Redskab optimerer planteavl

Dagen blev indledt med at gøre brug af et billedværktøj, udviklet af Organic RDD-projektet HighCrop af SEGES-Økologi i samarbejde med forskere ved Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet. Til arrangementet var en række landmænd og rådgivere inviteret til at arbejde med billedværktøjet, som er udviklet for at gøre det nemmere og mere inspirerende at gå tæt på detaljerne i den økologiske planteproduktion. Ti landmand/rådgiverpar havde på forhånd anvendt billedværktøjet til at afdække de steder, hvor der er mulighed for at optimere forskellige aspekter af den enkelte bedrift. Under første del af mødet gik forskerne

fra NutHy-projektet rundt til hvert landmand/rådgiverpar, hvor landmanden opsummerede sine mål, udfordringer og planer om forbedringer med udgangspunkt i billederne. Ifølge chefkonsulent Janne Aalborg Nielsen fra Økologisk Landsforening er billedværktøjet en effektiv måde at synliggøre og italesætte landmandens prioriteringer, og på workshoppen blev værktøjet brugt for at skabe bedre sparring mellem landmand, rådgiver og forsker.

Forskerne brugte inputtet fra landmænd som ekstra inspiration til deres præsentationer i den efterfølgende del af programmet.

- Det var meget inspirerende og brugbart at høre om overvejelserne på de enkelte bedrifter - det er så utrolig vigtigt for forskerne at forstå landmændenes virkelighed og prioritering, og tage højde for det i både forsøg og kommunikation, sagde Jørgen Eriksen, professor ved Institut for Agroøkologi, AU, om udbyttet fra workshoppen.

De deltagende landmænd og rådgivere konkluderede, at billedværktøjet kan være særligt effektivt ved opstart af nye samarbejder mellem rådgiver og landmand; hvis landmanden ønsker at lave større ændringer og gå nye veje med sin bedrift; og sidst men ikke mindst kan det med fordel anvendes ved generationsskifter på bedrifterne som et værktøj

til at diskutere værdisættet for den fremtidige produktion.

Flere tilgængelige næringsstoffer

På workshoppen satte forskere fra NutHy-projektet fokus på jordens frugtbarhed, spildevandsslam, efterafgrøder og biogas. Professor Jørgen E. Olesen, AU, slog fast, at jordkvaliteten kan forbedres ved at tilføre organisk stof, hvilket kan forbedre jordstrukturen og skabe en sund og levende jord, og han konkluderede, at græsmarker og efterafgrøder kan være med til at opbygge kulstof.

Seniorforsker Peter Sørensen, AU, og postdoc Veronica Hansen, Københavns Universitet, KU, berettede med udgangspunkt i markforsøg, hvordan stærke efterafgrøder er helt centrale for recirkuleringen, og derfor arbejder projektet med koncepter, som forbedrer timing af næringsstoffrigivelsen. Der er fokus på tidspunkt for nedmuldning og bioforgasning af høstet efterafgrøde. Forsøg med høst og ensilering af rødkløver undersøgt i vårbyg har vist, at der især ved høst med høj stub af kornet er potentiale for bedre økonomi ved høst af efterafgrøde.

Alternative næringsstofdokumenter

NutHy arbejder desuden med at identificere alternative næringsstofdokumenter med udgangspunkt i egnede restprodukter med både mængde-

mæssig betydning og rimelig sandsynlighed for mulig godkendelse til økologisk brug inden for et kort til mellemlangt tidsperspektiv. Behovet for disse kilder øges væsentligt i takt med udfasning af adgangen til konventionel husdyrgødning. Derfor er det blandt andet relevant at se på, hvor vi er på vej hen med biogas i økologien, og hvorvidt det kan sikre en bedre næringsstofforsyning. Seniorforsker Henrik B. Møller, AU, beskrev, hvordan biogasanlæg kan give flere næringsstoffer i økologisk landbrug, dels fordi processen øger tilgængeligheden og dels på grund af mulighederne for at udnytte restprodukter, som kan udbringes sammen med det afgassede materiale.

En omdiskuteret måde at tilføre næringsstoffer til markerne er tilførsel af spildevandsslam. Lektor Jakob Magid, KU, har som en del af Arbejdsgruppen for Cirkulær Bioøkonomi været med til at vurdere risici forbundet med medicinrester, hormoner, tungmetaller, resistens og organiske forureninger ved brugen af spildevandsslam. Vurderingen peger blandt andet på, at medicinrester i spildevandsslammet ikke er et problem, og undersøgelser viser, at niveauet af multiresistente smitstoffer falder efter tre uger i jorden. På nuværende tidspunkt er det ifølge EU-lovgivningen ikke tilladt at anvende spildevandsslam på økologiske

landbrug. Landmænd og rådgivere pointerede, at brug af spildevandsslam kan skabe lugtgener, og derfor ses det som essentielt at tørre slammet, hvilket gør det muligt at producere et pulver, som ikke lugter. Som afslutning på diskussionen blev det slået fast, at der vil komme et behov for øget information til befolkningen for at skabe en positiv fortælling om spildevandsslam som en næringsstofforsyning.

Helene Uller-Kristensen er kommunikationsmedarbejder i ICROFS.

NutHy er en del af Organic RDD 3-programmet, som koordineres af ICROFS (Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevarer-systemer). Det har fået tilskud fra Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) under Miljø- og Fødevarerministeriet.

NutHy-projektet kører frem til 2020, og både landmænd, rådgivere og forskere arbejder videre med at øge udbytterne ved hjælp af bedre næringsstofforsyning og nye rådgivningskoncepter.

Billedværktøjet kan afdække de steder, hvor der er mulighed for at optimere forskellige aspekter af den enkelte bedrift. Foto: Helene Uller-Kristensen.

Billedværktøjet blev testet på workshoppen. Foto: Helene Uller-Kristensen

